

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

järjestö

Vastaajatahon virallinen nimi

Kehitysvammaisten Palvelusäätiö

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Kirsi Konola

kirsi.konola@kvps.fi

puh. 0400328095

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

-

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Uudistuksen tavoitteiden toteutumisen kannalta on keskeistä, että sosiaali- ja terveyspalveluiden painopistettä siirretään hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä perustason palveluiden vahvistamiseen. Mikäli sosiaalihuollon uudistaminen jää valmistelussa sivurooliin, on se merkittävä riskitekijä etenkin eriarvoisuuden vähentämistä koskevan tavoitteen toteutumiselle. Järjestöillä ja vastuullisilla yhteiskunnallisilla yrityksillä on merkittävä rooli sosiaalihuollon erityistason palveluiden kehittämisessä ja tuottamisessa.

Sote-maakunnan järjestäjänä tulee huolehtia lähipalvelujen asianmukaisesta toteuttamisesta. Lähipalvelut, kuten kehitysvamman tai muun syyn vuoksi tukea tarvitsevien ihmisten asumispalvelut omassa kotikunnassa henkilön niin halutessa, ovat merkityksellisiä erityisesti paljon ja usein sekä pitkäaikaisesti palveluja tarvitseville asiakkaille, joiden on usein vaikea hakeutua etäällä oleviin palveluihin. Sote-maakunnan palvelustrategiassa järjestäjän tulee linjata, miten alueen asukkaiden erilaiset palvelutarpeet tulevat huomioituiksi. Palveluntarjoajien pitää sopeuttaa toimintaansa ja ansaintalogiikkaansa asiakkaiden palvelutarpeiden mukaisesti. Palveluiden asiakaslähtöisyyden parantaminen vaatii lainsäädännön uudistamisen ohella suurta orientaatiomuutosta sosiaali- ja terveydenhuollossa. On tärkeää, että huolehditaan siitä, että sote-uudistuksessa:

- huolehditaan riittävästä ja saavutettavasta palveluohjauksesta ja matalan kynnyksen neuvonnasta
- tunnistetaan palvelutarpeet riittävän varhain ja laajasti ja kehitetään työvälineitä tuen tarpeiden oma-arviointiin
- parannetaan ihmisten osallisuutta omien palveluidensa suunnittelussa tukemalla ihmisiä omien ehdotusten ja valintojen teossa
- parannetaan palveluiden saatavuutta, oikea-aikaisuutta ja vaikuttavuutta
- tuetaan erityisesti niitä väestöryhmiä, joilla on runsaasti toimintakyvyn ja työkyvyn haasteita, sekä syrjäytymiseen liittyviä riskejä, kuten kehitysvammaisten henkilöiden osallisuutta
- maakunnissa hyödynnetään tehokkaasti vastuullisten ja yhteiskunnallisten yritysten ja kolmannen sektorin osaamista, auttamis- ja kehittämistyötä sekä palvelutuotantoa
- järjestöjen tarjoama hyvinvointia edistävä vertaistuki, kokemusasiantuntijuus, innovaatiotoiminta, kumppanuudet sekä niiden tarjoamat palvelut integroidaan hoito- ja palveluprosesseihin sekä palvelurakenteisiin näiden saumattomana osana.

On tärkeää, että asiakasmaksulain uudistaminen toteutetaan hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Uudistamistyössä on varmistettava, että asiakasmaksut eivät muodostu esteeksi tarpeenmukaisen hoidon ja hoivan toteutumiseksi. Jos palveluista perittävä asiakasmaksu vaarantaa asiakkaan toimeentulon, sote-maakunnan tulee alentaa asiakasmaksuja tai jättää ne kokonaan perimättä.

Sote-palvelujen yhdenvertaisuuden turvaaminen edellyttää järjestämistä vastuun siirtämistä nykyistä vahvemmille toimijoille sekä valtion ohjausroolin vahvistamista. Ohjausmekanismien pääpaino tulee olla strategisten tavoitteiden saavuttamisessa ja huomioitava alueelliset erot ja monituottajuus, jossa hyödynnetään yhteiskunnallisten yritysten ja järjestöjen osaamista.

On tärkeää, että sote-maakunnat pystyvät huomioimaan alueen erityispiirteet, alueelliset palvelutuotannon mahdollisuudet ja palvelutuottajat niin, että avun ja tuen järjestäminen alueilla on mahdollisimman asiakaslähtöistä, kustannustehokasta ja vaikuttavaa.

Hyvinvointierojen kaventaminen ei ole mahdollista, jos palveluvalikoimaa nykyisestä olennaisesti rajataan tai asiakasmaksuja merkittävästi nostetaan. Kokonaisuuden kannalta tärkeisiin, palvelujen kehittämiseen liittyviin hyvinvointi-investointeihin tulee varata riittävät resurssit.

Järjestöissä tehdään korvaamatonta työtä suomalaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Järjestöjen toiminnan jatkoon kannalta ratkaisevaa on se, miten yhteistyö sote-maakuntien, kuntien ja järjestöjen

välillä muotoutuu. Sote-maakuntien on tunnistettava alueensa järjestöt ja niiden tekemä työ. Järjestölähtöisen toiminnan avun pitää olla sitä tarvitsevan ulottuvilla.

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

-

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Sote-maakuntavaltuuston tulee määritellä osana sote-maakuntastrategiaa monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista. Osallistumis- ja vaikuttamiskanavien on oltava esteettömiä ja saavutettavia. Tähän pitää osoittaa myös resursseja, eikä osallistaminen saa jäädä pelkäksi puheeksi. On tärkeää, että sote-maakunnan palveluiden suunnittelussa ja toteutuksessa kuullaan ja osallistetaan kehittämistyöhön nykyistä enemmän palvelunkäyttäjiä ja heidän läheisiään.

Nuorisovaltuustojen sekä vanhus- ja vammaisneuvostojen rinnalle tulisi asettaa virallinen yhteistyöelin sote-maakunnan ja järjestöjen yhteistyölle. Näiden toimielinten tehtävät ja asema on määriteltävä siten, että ne aidosti lisäävät ihmisten vaikuttamismahdollisuuksia ja osallisuutta.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

kyllä pääosin [Sote-maakuntien olisi oltava tarpeeksi vahvoja niin toiminnallisesti kuin taloudellisesti, jotta niiden päätöksenteossa pystytään tekemään ihmisten kannalta parhaimmat ja kustannusvaikuttavimmat ratkaisut. 9§:n mukaan sote-maakunta voi tuottaa järjestämisvastuulleen kuuluvat palvelut itse, yhteistoiminnassa muiden sote-maakuntien kanssa tai hankkia ne sopimukseen perustuen muilta palvelujen tuottajilta. Tämä mahdollistaa monituottajuuden keinona vastata yksilölliseen palvelutarpeeseen ja sote-maakunnan alueellisiin erityispiirteisiin. Palveluiden asiakaslähtöisyyden näkökulmasta on tärkeää, että järjestöt ja yhteiskunnalliset yritykset voivat jatkossakin toimia palveluntuottajina. Onnistuneet palveluketjut vaativat sote-maakunnilta hyvää järjestämisosaamista ja siinä painopisteen tulisi olla asiakaslähtöisyydessä, vaikuttavuudessa ja laadussa sekä siinä, että asiakkaalla on mahdollisuuksia vaikuttaa avun ja tuen ratkaisuihin.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

kyllä pääosin [Lakiesitys jättää kuitenkin maakunnille liian vähän mahdollisuuksia esimerkiksi julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyön toteuttamiselle. Lakisääteiset tehtävät

muodostavat suurimman osan maakunnan tehtävistä. Itsehallinnon toteutuminen riippuu pääosin muista tekijöistä.]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

ei pääosin [Kuntalaissa on selkeästi määritelty säädökset kuntalaisten osallisuudesta ja osallistamisesta sekä määritelty keinoja näiden toteuttamiseksi. Maakuntalakiesityskokonaisuudessa kansalaisten osallisuusmahdollisuuksien määrittely on tätä epäselvempi ja suppeampi. On tärkeää turvata ja edistää kansalaisten aktiivisuutta ja osallisuutta suhteissaan niin kuntiin kuin maakuntiinkin. Nyt tämä rajanveto on epäselvää, ja osallisuuden turvaaminen edellyttää päällekkäisiä resursseja kunnilta ja maakunnilta. Sote-uudistuksen lakikokonaisuudessa kansalaisten osallisuus tulee huomioida monipuolisesti; kansalaiset palveluiden käyttäjinä, kehittäjinä, edustuksellisen demokratian prosesseihin osallistujina (äänestäjinä, ehdokkaina vaaleissa, valittuina edustajina) ja kansalaisyhteiskunnan toimijoina (esim. järjestöissä). Järjestöillä on sote-maakunnissa merkittävä asema asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamismahdollisuuksien vahvistamisessa ja se tulee huomioida lakiesityskokonaisuudessa. YK:n Vammaissopimus edellyttää, että vammaisille henkilöille järjestetään tarvittaessa päätöksenteon tuki. Tuetun päätöksenteon mahdollistaminen on tärkeä osa osallistumisoikeutta ja vammaisten ihmisten äänen kuulemista. Monilla sote-järjestöillä on tärkeä tehtävä edustaa myös sellaisia, heikommassa asemassa olevia väestöryhmiä, joiden ääni muutoin jää yhteiskunnallisessa osallistumisessa kuulumattomiin. Sote-maakunnan tulee huomioida kansalaisjärjestöjen merkitys kaikessa toiminnassaan.]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei pääosin [On tärkeää saada mukaan kustannusten hillintään liittyviä tavoitteita. Lakikokonaisuuteen tarvitaan toiminnalliseen tehokkuuteen ja toiminnan vaikuttavuuteen kohdistuvat kannusteet. Rahoituslain 11 pykälän muotoilu johtaa helposti siihen, että sote-maakunnilla on vahva oikeus lisärahoitukseen. Tämä ei kannusta toiminnalliseen tehokkuuteen. On tärkeää turvata niiden väestöryhmien riittävä tuki ja hoiva, joilla on moninaisia ja monialaisia palvelutarpeita. Lähtökohta merkittävälle sotepalvelujen tehostamiselle on erittäin haastava, koska koko julkinen sektori, ml. sotepalvelujen järjestäminen, toimii Suomessa verraten tehokkaasti. Taloudenhoidon kannalta on tärkeää huolehtia vastuullisista taloudenohjausmekanismeista. On tärkeää, ettei sosiaali- ja terveystaloudessa kustannuksia hillitä toimilla, jotka rajoittavat kansalaisten tietoisuutta käytössään olevista palveluista tai vähentävät palvelujen kysyntää perimällä siitä asiakasmaksuja tai tekemällä palveluun pääsystä käytännössä vaikeaa tai hidasta.]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

-

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

32§ Sote-maakunnan vaikuttamistoimielimet, lisäys

Sote-maakuntahallituksen on asetettava nuorten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan nuorisovaltuusto tai vastaava nuorten vaikuttajaryhmä, ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien turvaamiseksi sote-maakunnan vanhusneuvosto sekä vammaisten osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien varmistamiseksi sote-maakunnan vammaisneuvosto. Lisäksi jokaisessa sote-maakunnassa tulisi olla virallinen yhteistyöelin sote-maakunnan ja järjestöjen yhteistyölle. Sote-maakunnan on kuultava vaikuttamistoimielimiä, ja otettava niiden kanta huomioon strategisessa päätöksenteossaan koskien sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmää ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä.

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

kyllä pääosin [Järjestämisvastuun siirtyminen uudelle toimijalle edellyttää yhteistyöverkostojen uudelleen muotoutumista ja uusien yhteisten toimintatapojen kehittämistä sote-maakuntien, kuntien ja järjestöjen välillä. Rakennemuutoksessa on pidettävä kirkeä mielessä, että palvelujen tulee rakentua ihmisten elämäntilanteiden ja tarpeiden ympärille, eikä organisaatiolähtöisesti. Palveluiden saatavuuden lisäksi, myös laadun ja vaikuttavuuden seuraaminen ja vertaaminen on tärkeää. Ihmis- ja asiakaslähtöisyyden edistämiseksi järjestämislain tulisi huomioida monituottajamalli, eli kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin palvelutuotanto. Järjestämislaissa on tärkeää huomioida mahdollisuus integroida kolmannen sektorin toiminta palvelurakenteisiin sekä hoiva- ja palveluprosesseihin. Tällä olisi isot vaikutukset kansalaisten saamaan hyvinvointi- ja terveyshyötyyn, sekä sote-maakuntien toiminnalliseen ja taloudelliseen tehokkuuteen.]

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveyspalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

kyllä pääosin [Rakenteellinen järjestämisvastuun siirtäminen kunnilta maakunnille ei yksin vielä muuta palvelujen laatua paremmaksi, ja esimerkiksi turvaa parempaa yhdenvertaisuutta. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden kehittämisen tulee olla keskeinen tavoite, ja siihen tulee luoda kannusteet lakikokonaisuuteen. Järjestämisvastuu on ymmärrettävä alueellisen ja yksilöllisen tason järjestämisvastuuna. Yksilölliseen järjestämisvastuuseen kuuluu yksilöllinen avun ja tuen tarpeiden ratkaisujen etsiminen yhdessä palveluita käyttävien henkilöiden ja tarvittaessa hänen läheistensä kanssa. Yksilöllisen järjestämisvastuun huomioiminen on tärkeää mm. kehitysvamman tai muun syyn vuoksi apua ja tukea tarvitsevien ihmisten tuen ja palveluiden järjestämisessä. Integraation kannalta on keskeistä, että sote-maakunnan vastuulla on laatia asiakkaan kanssa yksilöllinen

asiakassuunnitelma, joka pohjautuu palvelutarpeen arviointiin, velvoittaa järjestää huomioimaan se järjestämistavan valinnassa ja palveluntuottajaa noudattamaan sitä. Palvelujen yhdenvertainen saatavuus edellyttää julkisten palvelujen valtakunnallisesti parempaa saatavuutta, eli nopeaa ja oikea-aikaista palveluihin pääsyä kaikille. Tähän tavoitteeseen pääseminen edellyttää monituottajamallia, eli kolmannen ja yksityisen sektorin palvelutuotantoa, osaamista ja innovaatioita. Palveluiden laadun ja vaikuttavuuden tulee olla keskeinen tavoite.]

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei pääosin [Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on nostettava keskeiseksi yhteiskuntapoliittiseksi tavoitteeksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennemuutoksessa. On myönteistä, että lakiesityksen mukaan maakuntiin tulee nimetä vastuutahot hyten edistämiseen. Lisäksi on tärkeää, että pykälässä on mainittu yhteistyö yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Tämä yhteistyö on tärkeää määrittellä nyt tehtyä yksityiskohtaisemmin ja velvoittaa maakuntia yhteistyöhön yritysten ja järjestöjen kanssa esim. vuosittaista hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa laadittaessa, palvelustrategian laadinnan yhteydessä, palveluiden vaikuttavuutta arvioitaessa. Maakuntien tulisi integroida järjestöjen monipuolinen auttamis- ja palvelutoiminta palvelurakenteisiin sekä hoivan ja palveluiden prosesseihin. Sote-maakuntien asiakkaat tulisi saada yhdenmukaisilla prosesseilla ja ohjauksella järjestöjen toiminnan piiriin aina kun se on asiakkaan toimintakyvyn näkökulmasta tarkoituksenmukaista ja kun asiakas itse on halukas tällaiseen toimintaan osallistumaan. Ohjaus järjestöjen toiminnan piiriin ei saa jäädä sattumanvaraiseksi eikä olla riippuvaista kulloinkin asiakasohjausta toteuttavan maakunnan sote-työntekijän omasta järjestötoiminnan ymmärryksestä ja osaamisesta. Sote-maakuntien tulee tunnistaa alueensa sote-järjestöt sekä olla tietoisia niiden harjoittamasta toiminnasta ja sen eri muodoista kyetäkseen ohjaamaan asiakkaita järjestötoiminnan piiriin. Sote-palvelujen järjestämisestä vastuussa oleviin maakuntiin tulee nimetä vastuutaho järjestöjen kanssa tehtävälle yhteistyölle sekä virallinen yhteistyöelin maakunnan ja järjestöjen yhteistyölle. Yritysyhteistyötä on tärkeää edistää sote-maakunnissa jatkuvalla vuoropuhelulla ja vuorovaikutuksella, ei ainoastaan hankintojen ja niihin liittyvän mahdollisen markkinavuoropuhelun yhteydessä. Sote-maakuntien on tärkeää toteuttaa palveluiden jatkuvaa uudistamista ja innovaatiotoimintaa yhdessä yritysten, järjestöjen, korkeakoulutoimijoiden ym. kanssa. Tähän on tärkeää luoda myös kannusteet lakikokonaisuuteen. Sote-maakuntien palvelustrategiassa tulee tunnistaa yksityisen ja kolmannen sektorin palvelutuotanto, sekä järjestöjen auttamistyö, vertaistuki ja kokemusasiantuntijuus. Pykälään tulee lisätä maakunnille velvoite ottaa nämä palvelutuotannon ja auttamistyön muodot osaksi palvelustrategiaa palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden turvaamiseksi. Nyt 7§:ssä esitetään, että sote-maakunnan olisi myös osaltaan mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämässä. Esitämme, että pykälästä poistetaan maininta ”mahdollisuuksiensa mukaan”.]

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittävällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

kyllä pääosin [Toisessa momentissa on tärkeää mainita se, että sote-maakunnilla on mahdollisuus toteuttaa järjestämistehtäväänsä alueen olosuhteet parhaalla mahdollisella tavalla huomioiden. Monipuolista yhteistyötä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa tulee voida toteuttaa. Järjestämisvastuussa on huomioitava kansainväliset sopimukset ja sitoumukset, kuten YK:n sopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista sekä substanssilainsäädäntö, joka antaa keskeisen sisällön järjestämiselle.]

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

kyllä pääosin [Palveluiden asiakaslähtöisyyden näkökulmasta on tärkeää, että järjestöt voivat jatkossakin toimia palveluntuottajina. Esimerkiksi järjestöiden tuottamia palveluja hankkimalla voidaan vastata yksilölliseen palvelutarpeeseen ja sote-maakunnan alueellisiin erityispiirteisiin. Jos järjestöjen ja yksityisen sektorin palveluita sekä järjestöjen monipuolista auttamistyötä rajoitetaan merkittävästi, voi tämä johtaa kustannustason nousuun ja yhdenvertaisuuden toteutumisen heikkenemiseen sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kasvuun. Onnistuneet palveluketjut vaativat sote-maakunnilta hyvää järjestämisoosaamista. Uudessa toimintaympäristössä nykyisiä kuntia huomattavasti suurempien sote-maakuntien tulee panostaa entistä enemmän järjestämisessä laatuun ja vaikuttavuuteen. On huomioitava ulkoistettujen palveluiden mahdolliset riskit palveluiden järjestämistä vastuussa oleville tahoille sekä palveluita käyttäville asiakkaille. Palveluiden käyttäjien osallistaminen ja palveluiden yhdessä suunnittelu takaa palveluiden vaikuttavuutta ja monipuolista palveluntuottajaverkostoa. Järjestämistapoja on hyödynnettävä monipuolisesti ja niitä on kehitettävä, kuten henkilökohtaisen budjetoinnin malleja. Palveluiden järjestämistavan valinnassa tulee huomioida asiakkaan oma mielipide sekä tarjota hänelle tukea päätöksentekoon.]

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei pääosin [Järjestämislakiin on perusteltua nostaa vaade siitä, että yksityistä terveydenhuoltoa ja yksityistä sosiaalihoitoa koskevien vaatimusten tulee täytyä. Näiden vaatimusten täytyminen antaa oikeuden toimia ja tuottaa palveluja Suomessa. Maakuntien tulee huolellisesti toteuttaa järjestämistehtävänsä ja sitä kuinka se toteutetaan. Järjestämisen ei saa muuttua tilaamiseksi vaan on monipuolisesti käytettävä erilaisia ja asiakaslähtöisiä järjestämistapoja. Sote-maakuntien ostopalvelut, kuten esimerkiksi asumispalvelut, tulee toteuttaa niin että palveluiden käyttäjien oikeussuoja toteutuu perustuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen asettamien vaatimusten mukaisesti. YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen 13 artiklan mukaan sopijavaltiot varmistavat oikeussuojan saavutettavuuden. Tällä hetkellä julkisten hankintayksiköiden hankintamenettelyissä kehitysvamman tai muun syyn vuoksi tukea tarvitsevilta ihmisiltä puuttuvat perustuslain ja YK:n vammaisten henkilöiden koskevan yleissopimuksen mukaiset oikeussuojakeinot. Markkinaoikeus on hylännyt palveluja käyttävien henkilöiden tekemät valitushakemukset heille tehdyistä hankinnoista, ”koska he eivät ole hankintalain mukaisia asianosaisia”. Mm. kehitysvammaisten ja autismin kirjon henkilöiden palveluiden kilpailutuksissa on aiheutunut paljon kielteisiä hyvinvointivaikutuksia ja niitä tulisi välttää (Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto Ei myytävänä -kansalaisaloitteeseen 5.2.2018.) Sote-maakunnalla tulisi olla mahdollisuus harkintansa mukaan ottaa käyttöön henkilökohtainen budjetointi. Henkilökohtaisella budjetoinnilla on mahdollista lisätä henkilön itsemääräämisoikeutta, osallisuutta ja valinnanmahdollisuuksia siten, että apua ja tukea on saatavissa joustavasti elämän eri tilanteisiin ja tarpeisiin henkilölle parhaiten sopivalla toteutustavalla. Kansainvälisten kokemusten mukaan henkilökohtainen budjetti lisää asiakastytyvyyttä, voimaannuttaa palvelujen käyttäjiä ja lisää palvelukentän monimuotoisuutta, kun taas palvelusetelit voivat paradoksaalisesti johtaa valinnanvapauden kaventumiseen, jos palvelutuotteet ovat pitkälle standardoituja. Menestyksekkään toteutuksen kannalta tärkeä tekijä on näiden palvelujen mahdollisimman joustava käyttö sekä suuri määrä saatavilla olevia palveluvaihtoehtoja.]

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

-

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

-

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

-

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

-

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

6 § Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa

1. mom:

Kunnan edistäessään asukkaittensa hyvinvointia kuntalain (401/2015) 1 §:n mukaisesti, sen on seurattava asukkaittensa elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijäitä alueittain ja väestöryhmittäin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu sekä kunnan että sote-maakunnan tehtäviin. Kunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niiltä osin, kun työ tai kunnan antama tuki kytkeytyy kunnalle kuuluviin tehtäviin kunnan tai kuntalaisten yleiseen elinvoimaisuuteen. Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava kunnanvaltuustolle vuosittain. Lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava hyvinvointikertomus ja -suunnitelma.

7§ Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sote-maakunnassa

1.mom alku:

Sote-maakunnan on arvioitava ennakkoon ja otettava huomioon päätösten vaikutukset eri väestöryhmien hyvinvointiin ja terveyteen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kuuluu sekä kunnan että sote-maakunnan tehtäviin. Sote-maakunnalla on ensisijainen vastuu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä niiltä osin, kun tämä työ tai sote-maakunnan antama tuki kytkeytyy sosiaali- ja terveystalouteen. Sote-maakunnan on myös asetettava suunnittelussaan tavoitteet, joilla sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja tuottaminen edistää hyvinvointia ja terveyttä.

1 mom. loppu:

...Lisäksi sote-maakunnan on määriteltävä tavoitteita tukevat toimenpiteet ja vastuutahot, joista ainakin yhden on oltava toimielin, jossa hyvinvointia ja terveyttä edistävillä järjestöillä on monipuolinen edustus. Sote-maakunnan on valmisteltava omalta osaltaan valtuustolle valtuustokausittain alueellinen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma väestön hyvinvoinnista, terveydestä ja niihin vaikuttavista tekijäistä sekä toteutetuista toimenpiteistä. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma laaditaan yhteistyössä alueen kuntien kanssa. Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on julkaistava julkisessa verkossa.

2.mom. poistetaan maininta ”mahdollisuuksien mukaan”.

Sote-maakunnan olisi tehtävä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä yhteistyötä muiden sote-maakunnassa toimivien julkisten toimijoiden sekä yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa. Yhteistyövelvoitteen lisäksi sote-maakunnan olisi mahdollisuuksiensa mukaan edistettävä järjestöjen toimintaedellytyksiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä.

10 § Asiakkaiden palvelujen yhteensovittaminen

1.mom loppu

Lisätään pykälätekstiin maininta järjestölähtöisestä auttamistoiminnasta:

...Lisäksi sote-maakunnan on edistettävä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhteensovittamista kunnan ja valtion muiden palvelujen kanssa ja huomioitava palveluketjuissa myös järjestölähtöinen auttamistoiminta.

2. mom. alku

Sote-maakunnassa tulee olla palvelujen integraatiota varmistava toimielin, jossa kaikilla sidosryhmillä on jäsenyys.

27 § Sote-maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon seuranta ja arviointivelvollisuus

4. mom. Loppuun:

...Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella voidaan säätää 1 momentissa tarkoitetun seurannan vähimmäissisällöstä, mukaan lukien 6 ja 7 §:ssä tarkoitetun hyvinvointikertomuksen ja -suunnitelman vähimmäissisältö. Hyvinvointikertomukseen ja -suunnitelmaan tulee sote-maakunnissa kuulua listaus sote-maakunnan käyttämistä toimiviksi todetuista hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimista.

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden, kuten kehitysvamman tai muun syyn vuoksi tukea tarvitsevien henkilöiden, ehjät hoiva- ja hoitoketjut on turvattava sosiaali- ja terveydenhuollon sujuvalla yhteispelillä, huomioiden samalla yhdyspinnat muihin palvelusektoreihin ja järjestöjen monipuoliseen auttamistoimintaan. Tämä on oltava lähtökohta tulevaisuuden sote-keskuksia rakennettaessa. Kilpailutukset ovat aiheuttaneet hoiva- ja hoitoketjujen rikkoutumista vastoin asiakkaan toiveita tai etua.

Asiakkaan ja kansalaisen roolia tulee vahvistaa lakikokonaisuudessa. Palveluiden tuotannossa monituottajamallilla voidaan turvata yhdenvertaisuutta sekä edistää hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumista. Hyödyntämällä esimerkiksi järjestöjen erikoisosaamista, voidaan vastata asiakkaan yksilölliseen palvelutarpeeseen ja sote-maakunnan alueellisiin erityispiirteisiin. Tulevaisuudessa tulee kehittää palveluseteliä ja henkilökohtaistabudjettia, joiden avulla voidaan vahvistaa asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja lisätä sosiaalipalvelujen käyttäjien vaikuttamisen mahdollisuuksia. Henkilökohtaisenbudjetin avulla sote-maakunnan asukkaat voivat valita itselleen parhaiten sopivat palvelut ja muu tarvitsemansa tuki.

Palvelutuotannon suunnittelussa ja palvelupolkujen kehittämisessä on varmistettava, että järjestöt ja sote-maakunnan ja järjestöjen välillä toimivat yhteistyöelimet tulevat aidosti kuulluksi ja huomioiduksi. Integraation kannalta on tärkeää, että sote-maakunnan vastuulla on laatia asiakkaille yksilöllinen asiakassuunnitelma, joka pohjautuu palvelutarpeen arviointiin ja velvoittaa palveluntuottajaa noudattamaan sitä. Asiakkailta ja sote-palvelujen tuottajilta pitää olla yhtäläinen pääsy asiakassuunnitelmaan. Asiakkaan kannalta on tärkeää, että hänen asiakassuunnitelmaansa kirjataan palvelutarpeen arvioinnin perusteella hänen tosiasiallisesti tarvitsemansa palvelut. Palvelujärjestelmän muuttuessa on huolehdittava riittävästä palveluohjauksesta, jossa on huomioitu myös järjestöjen auttamistoiminta.

Järjestämislaki ei velvoita tai kannusta sote-maakuntia riittävästi integroimaan järjestölähtöistä toimintaa hoiva- ja palveluketjuihin ja aidosti ottamaan käyttöön sen tarjoamaa hyvinvoinnin hyötyjä palvelutuotantokokonaisuuden rinnalla. Soten siirtyessä kunnilta sote-maakunnille osa kunnista saattaa vähentää järjestöavustuksia, jolloin on suuri riski, että joidenkin järjestöjen toiminta lakkaa ja asukkaat jäävät vaille järjestöjen tuottamaa tukea ja toimintaa. Sote-uudistuksessa pitää löytää yhtenäinen valtakunnallinen ratkaisu, rahoittaako järjestöjen matalan kynnyksen auttamistyötä jatkossa kunnat vai sote-maakunta, veikkausvoittovaroista myönnettyjen avustusten lisänä.

Hankinnat ovat edelleen tärkeä osa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuta. Maakunnan tulee aina ja kaikissa olosuhteissa kyetä huolehtimaan järjestämistehtävästään. Alihankintojen on oltava mahdollisia.

Sote-järjestämislaki vaatii terävöittämistä asiakkaan ja kansalaisen roolin vahvistamiseksi. Palveluiden tuotannossa tarvitaan monituottajamallia, jolla turvataan yhdenvertaisuutta, toiminnallista tehokkuutta sekä hyvinvointi- ja terveyserojen kaventumista. Järjestöjen

monipuolinen rooli auttamistyön toteuttajina ja palvelutuottajina tulee huomioida, sekä yhteistyöelimet sote-maakunnan ja järjestöjen välillä. On huomioitava hyte-työn moninaisuus, eli kytkennät kuntien, järjestöjen ja sote-maakuntien toimintaan, sekä näiden toimintaa yhteensovittavan ja koordinoivan työn organisointi.

Lakiesityksessä tulee huomioida vaikuttavuus, sekä sen arviointi myös ostopalveluissa. Lakikokonaisuuden tulisi kannustaa palveluiden jatkuvaan kehittämiseen, ja innovaatiotoimintaan sote-maakuntien, järjestöjen, yritysten sekä korkeakoulujen ja muiden kehittäjäorganisaatioiden kesken.

Palvelustrategian laatiminen on kannatettavaa. Se luo ennustettavuutta ja pakottaa sote-maakunnat pohtimaan palvelutuotantokokonaisuutta pitemmällä aikavälillä. Maakunnalla tulee olla mahdollisuus tukea avustuksin järjestölähtöistä auttamistyötä ja avustaminen tulee myös kirjata palvelustrategiaan siten, että se luo ennustettavuutta järjestöjen matalan kynnyksen auttamistyöhön sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen.

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

-

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

-

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

-

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

-

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

-

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

-

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

-

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

-

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

-

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

-

38. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

-

39. Voimaanpanolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelystä.

Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensaatiosäntely hyväksyttävä?

-

40. Voimaanpanolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

-

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

-

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

-

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin [Rahoitusvastuun siirtyminen valtiolle on ajatuksena ja periaatteena kannatettava. Tämä ei kuitenkaan saa aiheuttaa siirtymäajan jälkeenkään leikkauspainetta kuntien valtionosuusrahoitukseen. Kunnille osoitettava valtionosuusrahoitus kunnille jäävien lakisääteisten tehtävien hoitamiseen on varmistettava ja turvattava. Maakunnille tulisi asettaa selkeämmät kannustimet hillitä omaa kustannuskehitystään.]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun

palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannelta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitetut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

kyllä pääosin [Aluksi sote-maakunnilla on hyvät mahdollisuudet suoriutua lakisääteisistä tehtävistään. Ne voivat aina hakea ja saada 11 pykälän mukaista lisärahoitusta. Uhkana pidemmällä aikajänteellä on, että kun sote-maakunnilta puuttuvat todelliset kannusteet toiminnalliseen tehokkuuteen ja sen jatkuvaan parantamiseen, kustannuskehitys jatkuu vähintään nykyisellä keskimäärin 3%:n vuosikasvun tasolla. Valtionrahoitus ei pysty pidemmällä aikajänteellä tähän kustannuskehitykseen vastaamaan, ja rahoitusta sote-maakunnille aletaan leikata. Tällöin sote-maakunnat eivät enää kykene vastaamaan lakisääteisistä tehtävistään.]

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

-

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

-

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

-

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023 rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

-

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

-

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

-

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

Uudella rahoitusmallilla on todennäköisesti kielteisiä vaikutuksia kunnille ja niiden investointikyvyille, rahoitusasemalle ja elinvoimalle. Uudistuksen myötä kuntien suhteellinen velkaantumistaso nousee, kun kaikki ennen uudistusta kertyneet velat ja sote-kuntayhtymien alijäämät jäävät kunnille, ja samalla kuntien tulot putoavat merkittävästi.

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

-

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädetty Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettyäksi tarkoituksenmukaisesti?

-

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettyäksi tarkoituksenmukaisesti?

-

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

-

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

-

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

-

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

-

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereinään selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

-

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

-

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei pääosin [On tärkeää, että maakunnilla on mahdollisuudet huomioida omat paikalliset olosuhteet ja järjestää palveluja nämä olosuhteet huomioiden tarkoituksenmukaisimmalla tavalla. Esityksessä on ristiriitaisuuksia suhteessa maakuntien itsehallinnon periaatteisiin. Palvelujen parempi saatavuus sekä yhdenvertaisuusperiaatteen toteutuminen edellyttävät, että kunkin alueen omat lähtökohdat huomioidaan riittävästi. Päätösvallan palvelujen tuotantorakenteesta ja ostopalveluista tulee olla sote-maakunnalla riittävän itsehallinnon toteutumiseksi. Valtion tehtävänä on varmistaa, että sote-maakunnat järjestävät palvelut kustannustehokkaalla ja vaikuttavalla tavalla. Valtion tulee kyetä puuttamaan tilanteeseen, jos kansalaisten perusoikeudet, yhdenvertaisuus, palveluiden riittävä laatu jne. eivät toteudu. Valtion ohjauksen tulee olla läpinäkyvää ja perustua yhteisesti määriteltäviin, avoimesti saatavilla oleviin indikaattoreihin. Sote-maakunnilla tulee olla insentiivit päästä mahdollisimman kustannustehokkaaseen ja vaikuttavaan toimintaan. Ohjauksen tulee perustua yhteiseen tavoitteenasetteluun siinä, että ihmiset saavat alueilla tarpeenmukaiset palvelut, jotka on tuotettu kustannustehokkaasti ja vaikuttavasti.]

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja

tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

kyllä pääosin [Päätösvallan tulee olla itsenäisillä sote-maakunnilla. Valtion tulee ohjata sote-maakuntia yhtenäisillä, läpinäkyvillä kriteereillä ja indikaattoreilla. Ohjausmallin tulee kannustaa sote-maakuntia toiminnalliseen tehokkuuteen ja vaikuttavuuteen eli hyvinvointi- ja terveyshyötyihin.]

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

-

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemyksenne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

-

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

-

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

-

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

-

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Rantamäki Petra
Kehitysvammaisten Palvelusäätiö - Kirsi Konola / Kehitysvammaisten
Palvelusäätiö